

УДК 351.863

*Максименко А.В.**к.е.н., доцент, КНЕУ ім. Вадима Гетьмана**Губенко М.В.**магістр, студентка, КНЕУ ім. Вадима Гетьмана,*

**Удосконалення корпоративного податкового менеджменту як спосіб
досягнення балансу інтересів бізнесу та держави**

В умовах розвитку та поглиблення процесів транснаціоналізації особливого значення набуває питання сплати податків. Так, функціонуючи в юрисдикціях країн з відмінними податковими системами, корпорації маніпулюють особливостями законодавства кожної для планування та розміщення ресурсів таким чином, щоб податкові виплати становили мінімальну суму, переносячи прибуток в країни з найбільш сприятливою системою оподаткування.

Приймаючи рішення щодо розміщення капіталу закордоном, компанії, окрім загальноекономічних показників (доступність ринку та його потенціал, наявність ресурсів, робочої сили, географічного розміщення, економічної стабільності та ін.) вагому увагу приділяють податковій системі потенціальної приймаючої країни. Так, згідно дослідження Ruding Committee значна частка корпорацій обирають місце розміщення потужностей чи функціонування в залежності від ставки податку на прибуток в країні [1].

ТНК є важливими гравцями в країні функціонування. Вони сприяють збільшенню робочих місць, підвищенню доходів до державного бюджету за рахунок сплачених податків. За результатами 2016 року Державна фіскальна служба України оприлюднила список компаній – найбільших платників податків, до п'ятірки увійшли три міжнародні компанії (Філіп Морріс, Брітш Американ Табако та Джей Ті Інтернешнл), які у сумі сплатили близько 18 млрд грн. до державного бюджету у формі податкових платежів. Саме тому з метою залучення іноземного капіталу країни надають компаніям податкові пільги на

здійснення виробничої діяльності, такі, як податкові канікули, чи функціонування вільних економічних зон, в межах яких не сплачуються як митні податки та ПДВ, так і податки на прибуток.

Одним із найбільш поширених варіантів податкової оптимізації є зменшення бази оподаткування способом штучного завищення витрат. Компанії можуть проводити маніпуляції з оплатою нематеріальних активів. За налагодженою схемою корпорація надає права інтелектуальної власності дочірній компанії, яка функціонує в межах податковою системи із низькими ставками податку або взагалі в офшорній зоні, та сплачує їй кошти за їх використання. Такими правами частіше за все виступають роялті, ліцензії, торгові марки. Таким чином всесвітньовідома компанія «МакДональдс» у Великій Британії сплачує трансфертну ціну за роялті.

Деякі компанії намагаються знизити прибуток шляхом надання корпоративних позик. Наприклад, при ставці податку на прибуток в Ірландії – 12,5 % та в Україні -18%, корпорації, яка функціонує в межах двох юрисдикцій вигідно перенести прибутки в країну з нижчою ставкою. Застосовуючи дану техніку дочірня компанія, умовно названа Function Ukraine, отримує позику від Ірландської компанії, Function Ireland, за завищеною ставкою відсотка. Таким чином компанія Function Ukraine несе витрати на сплату відсотків, що в свою чергу призводить до зменшення бази оподаткування, в той час, як Function Ireland сплачує податок на прибуток за відсотками по нижчій ставці.

Ще одним відомим способом виведення прибутків із країни з високим рівнем оподаткування є використання схеми толінгу. Даний метод базується на використанні давальницької сировини. Схема толінгу функціонує наступним чином: компанія Function Seychelles надає давальницьку сировину компанії Function Ukraine на суму 1 млн дол. В Україні відбувається переробка сировини у готовий продукт собівартістю 1,5 млн дол. Function Ukraine повертає вироби Function Seychelles за собівартістю або за мінімальну винагороду, таким чином українська компанія отримує мінімальний прибуток чи взагалі виявляється збитковою. В свою чергу Function Seychelles перепродає продукцію за 2 млн

дол., не сплативши жодних податків на прибуток. (Сейшельські острови є офшорною зоною).

Досить вміло змогла скористатися розбіжностями у податковому законодавстві компанія Apple. Корпорація створила офшорну філію Apple Operations International (AOI), інкорпоровану в Ірландії, яка не має оголошеного податкового резидентства в Ірландії або в будь-якій іншій країні, оскільки Ірландія використовує принцип управління і контролю для визначення податкової резиденції, в той час як Сполучені Штати, визначають податкове резидентство на основі місця утворення особи. Таким чином філію Apple Operations International не сплачує податок на прибуток в жодній країні [3].

Оптимізація податків може відбуватися за умов відстрочки податкових платежів. Хоча на перший погляд дана схема не є дієвою, адже сплачувати податок все одно необхідно, та беручи до уваги інфляційні процеси економіки можна оцінити дану можливість. За допомогою визначеної облікової політики, компанії переносять витрати на поточний звітний період відповідно знижуючи оподатковуваний прибуток. Наприклад, застосовуючи метод прискореної амортизації, компанія списує витрати на початкових періодах введення в експлуатацію основних засобів.

Отже, ТНК стають все більш впливовими, роблячи величезний внесок у розвиток національних економік, зокрема наповнюючи державні бюджети податковими платежами. Проте корпорації неохоче відчужують зароблений прибуток, тому вдаються практики удосконалення податкового корпоративного менеджменту, аби максимально знизити податковий тягар. Оскільки країни, в межах яких функціонують ТНК, зацікавлені у тому, щоб збільшувати надходження до державної скарбниці, вони намагаються прийняти міри для мінімізації застосування практик оптимізації оподаткування. Так, Організацією економічного співробітництва та розвитку були розроблені настанови та рекомендації, щодо подолання ухилення від сплати податків, зокрема трансфертного ціноутворення. З іншого ж боку, з метою залучення іноземного капіталу, держави намагаються створити найбільш сприятливі податкові умови,

укладають договори про уникнення подвійного оподаткування, знижують податкові ставки або ж взагалі вдаються до статусу офшорних зон.

Завданням ТНК на сьогодні є обрати ефективну модель оптимізації податків, при застосуванні більш вигідних умов податкового законодавства країн світу, а для реалізації цілей оптимізації оподаткування сучасна світова система надає необмежені можливості.

Список використаних джерел:

1. Jain R. International Tax Planning [Електронний ресурс] / Richa Jain. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.accountingnotes.net/international-taxation/international-tax-planning/4510>.

2. Глущенко С. В. Мінімізаційні податкові схеми: зарубіжна та українська практик [Електронний ресурс] / С. В. Глущенко, М. О. Казакова. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3234/Hlushchenko_Kazakov_a_Minimizatsiini_podatkovi_skhemy.pdf;jsessionid=DF64BAAED4A03F7AD224791F061CAB2C?sequence=1.

3. Максименко А. В. Досвід компанії Apple в системі оптимізації податків [Електронний ресурс] / А. В. Максименко – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/12.pdf>.

УДК 338.24:330.341.1(447)

Маліновська О.Я.,

к. е. н., доцент

Назар Н.В.,

бакалаврант

Львівський національний університет імені Івана Франка

Економічна безпека інноваційного підприємництва: чинники впливу та основні проблеми